דמות דיוקני נתתי בהן ובעונותיהם הפכתיה כפו מטותיהן עליה מנודה [א]ומצורע מה הן בכפיית המטה תיקו [ב]אבל אסור בעשיית מלאכה דכתיב [1]והפכתי חגיכם לאבל מה חג אסור במלאכה אף אבל אסור במלאכה מנודה מהו בעשיית מלאכה אמר רב יוסף ת"ש [ג]כשאמרו אסור בעשיית מלאכה לא אמרו אלא ביום אבל בלילה מותר וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא ת"ש מנודה שונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו שמע מינה מצורע מהו בעשיית מלאכה תיקו [ה]אבל אסור ברחיצה דכתיב [2]ואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה מנודה מהו ברחיצה אמר רב יוסף ת"ש [ג]כשאמרו אסור ברחיצה [ד]לא אמרו אלא כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא [ו]מצורע מהו ברחיצה תיקו [ז]אבל אסור בנעילת הסנדל מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל [3]ונעליך תשים ברגליך מכלל דכולי עלמא אסור [ח]מנודה מהו בנעילת הסנדל אמר רב יוסף תא שמע [ד]כשאמרו אסור בנעילת הסנדל [ה]לא אמרו אלא בעיר אבל בדרך מותר [ו]הא כיצד יצא לדרך נועל נכנס לעיר חולץ וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא [ט]מצורע מהו בנעילת הסנדל תיקו [י]אבל אסור בתשמיש המטה דכתיב [4]וינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה מכלל דמעיקרא אסור מנודה מהו בתשמיש המטה אמר רב יוסף ת"ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושימשו מטותיהן א"ל אביי ודלמא מנודה לשמים שאני דקיל קיל והא אמרת חמיר ספוקי מספקא ליה זיל הכא קמדחי ליה וזיל הכא קמדחי ליה [כ]מצורע מהו בתשמיש המטה ת"ש דתניא [5]וישב מחוץ לאהלו שיהא כמנודה [א] וכאבל [ל]ואסור בתשמיש המטה ואין אהלו אלא אשתו שנא' [6]לך אמור להם שובו לכם לאהליכם שמע מינה וניפשוט נמי למנודה אמר רב הונא בריה דרב פנחס משמיה דרב יוסף מי קתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל במילי אחרנייתא ואסור נמי בתשמיש המטה [ו]אבל אינו משלח קרבנותיו דתניא [מ]ר"ש אומר שלמים בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אונן [נ]מנודה מהו שישלח קרבנותיו אמר רב יוסף ת"ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושלחו קרבנותיהן א"ל אביי ודלמא מנודה לשמים שאני דקיל קיל והאמרת חמיר ספוקי מספקא ליה ומדחי ליה מצורע מהו שישלח קרבנותיו [ז]ת"ש דתניא [7]ואחרי טהרתו אחר פרישתו מן המת שבעת ימים יספרו לו אלו ז' ימי ספירו [8]וביום באו אל הקודש אל החצר הפנימית לשרת בקודש יקריב חטאתו

זו

דמות דיוקני. בצלם אלהים עשה את האדם (בראשית ט): [**כשאמרו.** חכמים גבי עברו אלו ולא נענו (תענית דף יג.) אסור במלאכה וכו' וכן אתה מוצא במנודה]: **מאי לאו אכולהו.** קאמר דמנודה אסור: **לא אשארא.** דקתני (א) אעטיפת הראש דאמרי' התם (דף יד:) בתענית צבור מתעטפין ויושבין כמנודין: **ורחיצה בכלל סיכה.** דכתיב ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו (תהלים קט): **כשאמרו אסור ברחיצה.** בתענית צבור: **אכולהו.** ארחיצה נמי דמנודה אסור: **לא אשארא.** קאמר דמנודה אית ליה דין דהני דתעניות צבור: **כשאמרו אסור בנעילת הסנדל.** בתענית צבור: **ויבא אליה.** לאחר אבילות: **מנודין היו.** למקום: **ספיקא הוא.** אי קיל אי חמיר: **זיל הכא ומדחי.** דלקולא (ה) אזלי בהדייהו: **לפיכך נקראים שלמים בזמן שהוא שלם.** בדעתו שדעתו מיושבת עליו: **יספרו לו.** לעיל מיניה כתיב ואל מת אדם לא יבא לטמאה ובכהן משתעי ואחרי טהרתו דהיינו מפרישתו מן המת משפרים מן המת מונין שבעת ימי הזאתו שבעת ימים אחרים יספרו לו מדאפקיה רחמנא בלשון ספירה ולא נקט הזאה שמעינן שבעת ימי ספירו אם נצטרע: **וביום באו** (ט)**ביום טהרו.** כתיב בכהן גדול:

זו

ורחיצה בכלל סיכה. תימה אדבעי מהו ברחיצה אמאי לא בעי מהו בסיכה: **לא אשארא.** דמיירי התם בסוף פ"ק דתענית (דף יג.) בנעילת הסנדל ועשיית מלאכה ואעשיית מלאכה לא קאי דהא מנודה שרי במלאכה אלא אנעילת סנדל סוף פ"ק דתענית (שם) מסיק הלכתא אבל אסור בין בחמין בין בצונן אבל לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין אסור בצונן מותר ולסוך אפילו כל שהוא אסור ובתוס' הר"ב פי' קשיא ליה מאי שנא בט' באב ויוה"כ אסור לרחוץ אפילו אצבעות כדמשמע בפרק בתרא דיומא (דף עח.) ומבילין לו מטפחת כו' והא תרוייהו מסיכה נפקי אבילות מואל תסוכי שמן יום הכפורים מוסוך לא סכתי (דניאל י) ובשם רשב"ם דלפי המסקנא דמסיק בפ"ק דתענית דאבל מותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו בצונן הוא הדין ט' באב ויוה"כ ותימה אמאי לא מייתי בסוגיין דתענית ההיא דמטפחת כו' ובשם רבינו תם שמעתי שהיה אוסר לרחוץ כלל בט' באב ויוה"כ חוץ מידיו שחרית דחשיב להו כמו מלוכלכות בטיט וצואה הואיל ואינו יכול ליגע בפיו ועיניו * משום בת מלך: **לא אשארא.** פי' לא קאי אנעילת סנדל אלא ארחיצה וזיל הכא קמדחי ליה * וזיל הכא קמדחי ליה דאעשיית מלאכה לא קאי כדפרישית לעיל וא"ת ואמאי לא פשיט מר"א דסוף פרק הזהב (ב"מ דף נט:) קרע את בגדיו וחלץ מנעליו וי"ל דשמא היה מחמיר על עצמו אי נמי מספקא ליה כי היכי דמספקא לן: **ושמשו** מטותיהן. בכל הני דלעיל לא מייתי מבני המדבר דלא ידעי היאך היו נוהגין אלא הא פשיטא לן שהיו משמשים מטותיהן שהרי הם היו פרים ורבים וכן נמי שלחו קרבנות דבסמוך שמא יש להוכיח הכי מן הפסוקים: **וישב** מחוץ לאהלו. פי' בימי ספרו ובימי חלוטו פליגי בה לעיל (דף ז:) כי האי גוונא אמרינן אבל אסור להניח תפילין ולא בכל ימי אבלו קאמרינן אלא יום ראשון בלבד ושני כדלקמן (דף כא.): **ואחרי** טהרתו. פי' בקונטרס דבטומאת מת איירי ז' ימים ימי הזאתו יספרו לו איירי בימי ספירו וכמו מילתא אחריתי קמ"ל וביום באו לעבודה יביא כהן הדיוט עשירית האיפה וחטאתו כמו חיטוי וקדושתו לעבודה מילי מילי קאמר וקשה אמאי לא מפרש ליה בכהן גדול ויש לומר משום דבכהן הדיוט איירי דכתיב כי אם לאב ולאם ואילו כ"ג לא יטמא לאביו ולאמו ולא ניחא ליה למימר כדאמרינן בקדושין (דף עח:) רישא בכהן גדול וסיפא בכהן הדיוט ועוד דלא הוה קמ"ל מידי אבל כהן הדיוט ביום מיעוטו אינו כתיב בקרא בפירוש מיהו קשה לן כיון דמילי מילי כתיב אמאי ר"ש אומר בבאו מקריב בזמן שראוי לבילה (ב) וקשה דבפרק תמיד נשחט (פסחים דף סג. ושם) דקאמרינן כל הזבחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ועוד דהכא נמי לא משמע דאיירי אלא במצורע דהא דבעי מצורע מהו שישלח קרבנותיו מייתי ליה ונראה לי דר"ש לאפוקי מצורע אתי דרבי יהודה דריש ביום באו ביום שמתחנך לעבודה ור"ש מוקי לביום באו דקאי אדלעיל דאיירי במצורע ולא איירי מידי בעשירית האיפה אלא בא לומר דבמצורע דאיירי בקרא כשיטהר ויכנס לעזרה דהיינו לאחר ימי ספרו אז יקריב חטאתו או שאר קרבנותיו ובתוספות פי' דערל וטמא משלחין קרבנותיהן (ג) בטומאת שרץ ולא בטומאה מגופו והקשה על זה מהא דאמרינן במגילה פ"ק (דף ח.) מזובו ולא מנגעו משמע דאם יטהר מזובו יביא קרבן אע"פ שהוא מצורע וכמו כן קשה לאמאי דפרישית ותירץ דלא איירי התם לענין קרבן אלא שיהא טהור מדין משכב ומושב דאמילא הוה טפי מבמצורע וע"ע בפרק כל הזבחים שנתערבו (זבחים עד: ושם) ובפרק כל הגט (גיטין דף כח: ושם) [י]מפורש קצת דיני סמיכה שצריך בעלים ואם כן אין טמא מביא קרבנותיו [ועי' תוס' יבמות קד: ד"ה דאמרן]:

מתרין

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פ"י מהלכות טומאת צרעת הל' ו סמג עשין רלה:

לח ב מיי' פ"ה מהל' אבל הל' א ו טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א:

לט ג מיי' פ"ג מהלכות תעניות הל' ו טוש"ע א"ח סי' תקעה סעיף ג:

מ ד מיי' פ"ה מהלכות אבל הלכה א ב סמג עשין דרבנן ב טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א [וסימן שפא סעיף א]:

מא ה מיי' פ"ג מהלכות תעניות הל' ד טוש"ע א"ח סי' תקעה סעיף ג:

מב ו מיי' פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו:

מג ז מיי' פ"ה מהל' אבל הל' א ו טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א [וסימן שפב סעיף א]:

מד ח טוש"ע י"ד סי' שלד סעיף ב:

מה ט מיי' פ"ג מהל' תעניות הלכה ד טוש"ע א"ח סי' תקעה סעיף ג:

מו י מיי' פ"י מהלכות טומאת צרעת הל' ו:

מז כ מיי' פ"ה מהלכות אבל הלכה א ה סמג עשין דרבנן ב טוש"ע י"ד סי' שפ סעיף א [וסי' שפג סעיף א]:

מח ל מיי' פ"י מהלכות טומאת צרעת הל' ו:

מט מ נ ס מיי' פ"ב מהלכות ביאת מקדש הלכה יא סמג לאוין סב:

◆

תורה אור השלם

1. וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהַעֲלֵיתִי עַל כָּל מָתְנַיִם שָׂק וְעַל כָּל רֹאשׁ קָרְחָה וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר: עמוס ח י
2. וַיִּשְׁלַח יוֹאָב תְּקוֹעָה וַיִּקַּח מִשָּׁם אִשָּׁה חֲכָמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִתְאַבְּלִי נָא וְלִבְשִׁי נָא בִגְדֵי אֵבֶל וְאַל תָּסוּכִי שֶׁמֶן וְהָיִית כְּאִשָּׁה זֶה יָמִים רַבִּים מִתְאַבֶּלֶת עַל מֵת: שמואל ב יד ב
3. הֵאָנֵק דֹּם מֵתִים אֵבֶל לֹא תַעֲשֶׂה פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל שָׂפָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל: יחזקאל כד יז
4. וַיְנַחֵם דָּוִד אֵת בַּת שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה וַיי אֲהֵבוֹ: שמואל ב יב כד
5. וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר אֶת בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר וְאַחַר יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ שִׁבְעַת יָמִים: ויקרא יד ח
6. לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם: דברים ה כו
7. וְאַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ לוֹ: יחזקאל מד כו
8. וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ אֶל הֶחָצֵר הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יַקְרִיב חַטָּאתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל מד כז

מסורת הש"ס

א) תענית יג., ב) שם [פסחים נד:], ג) [לקמן כ:], ד) תוספתא דתענית פ"א, ה) [לקמן כא.], ו) [לעיל ז:], ז) [זבחים טו:], ח) [עי' ברא"ש פ"ק נא], ט) ביום מיעוטו כתיב בכהן הדיוט כצ"ל כפי הסוגיא ופי' התוספות, י) [וע"ש תוספות ד"ה וקרע יבמ"י נדה ז: ד"ה הקשה הר"ל לאבי"ה], כ) [ובתבינה טז:],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא אשארא דקתני התם אעטיפת הראש: (ב) תוס' ד"ה ואחרי כו' בזמן שראוי לבילה דבפ' תמיד נשחט כו' כצ"ל ותיבת וקשה נמחק: (ג) בא"ד ובתוס' פי' כי משלחין קרבנותיהן איירי בטומאת שרץ:

◆

גליון הש"ס

גמ' הא כיצד יצא לדרך. עי' לקמן דף כו ע"א תוס' ד"ה אם יכול: תוס' ד"ה **לא אשארא** דמייתי כו' משום בת מלך. ע' שבת דף קט ע"א: ד"ה **לא אשארא** פי' לא קאי כו' וזיל הכא קמדחי. וכן כתבו כל הפוסקים ותמיה לי לפי ההלכה בתענית דף יג ע"א דבתענית צבור מותר ברחיצת כל גופו בצונן אם כן על כרחך הך ברייתא איירי ברחיצת חמין ואמילא וכן אתה מוצא במנודה ובאבל לא קאי על רחיצה דהא באבל אפילו אצבע אסור בחמין וכמבואר שם להדיא דקאי אשארא וא"כ מוכח דקאי אנעילת סנדל ונפשט דמנודה אסור בנעילת סנדל וצע"ג:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' כמנודה תיבת וכאבל ס' כצ"ל:

◆

רבינו חננאל

מנודים ומצורעים מהו, תיקו. אבל אסור בעשיית מלאכה. שנאמר והפכתי חגיכם לאבל, מה חג אסור בעשיית מלאכה אף אבל אסור. מצורע תיקו. אבל מנודה מותר במלאכה. אבל אסור בנעילת הסנדל. מדכתיב ביחזקאל, ונעליך תשים ברגליך. מכלל דכולי עלמא אסירי. כשאמרו אסור בנעילת הסנדל, לא אמרו אלא בעיר אבל בדרך מותר. יצא לדרך נועל, נכנס לעיר חולץ. וכן המנודה. מצורע תיקו. אבל אסור בתשמיש המטה. שנאמר וינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה, מכלל דמעיקרא אסיר. מנודה מהו, ת"ש כל השנים שהיו ישראל במדבר היו במנודין, והיו משמשין מטותיהן. ודלמא שאני מנודה לשמים דקיל, והא אמרת מנודה לשמים חמור הוא. ספוקי מספקא ליה, קאי הכא מרחי ליה אזיל הכא מרחי ליה. מצורע מהו בתשמיש המטה, ולא איפשיטא [א] בהדיא. אבל

[א] [נלע"ל ואיפשיטא]